

Előfizetési feltételek
helyben házhoz hord
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyilvántartási sora 20 kr.

KÖZÉRTÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda

Kiadóhivatal:
Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíráru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap s/elle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések ber-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

A király születésnapja.

— Augusztus 18.

(L. I.) A család fő születésnapja öröm-
ünnep minden jó családi életben. Ő
mel üdvözlik, a tiszteletnek és szeretet-
nek jeleivel veszik körül az ünnepeket.

Ilyen szép ünnepe van ma egy egész
nemzet-családnak. Népek és országok
ünnepeinek. Ünneplik azt az öreg em-
bert, aki napjait kora reggeltől népeiért
való gondoskodásban tölti el; s aki egy
cherub éberségével s egy megváltó sze-
retetével virraszt milliőknak békés álma
felett.

Azt az öreg embert, aki mindennek
felett áll méltóságban; de akit még sa-
ját méltóságánál is magasabba emeltek
a sorscsapások és szenvedések.

Azt az öreg embert, aki még ma is,
hatvanhét éves korában, szilárd léptek-
kel jár a havasok csucsain és szédülés
nélkül pillant át sasszemével a hegy-
szakadékok mélységei fölött.

Azt az öreg embert, aki ezzel a biz-
tos pillantással tekinti át a magasból
birodalma százféle népeit; s nincsen
olyan zug a messze földön, amely figyel-
mét és érdeklődését kikerülné.

Azt az öreg embert, akit tapasztala-
tokban gazdag és hosszú élete bölcsesé-

teit; aki a fajszeretet ezerféle, sokszor
ellentétes érdekeit az egység magas
ezéjába tudja összekötni, s a legtermé-
szetesebb önzés tulságait, ha azok az
egész karára válnának, nagy tekinté-
lyével és tapintatával egyedül képes kor-
látozni. Nagy birodalmának első poli-
tikusa és minisztere; minden gondola-
tát széppé avatja az emberszeretet, a
vágy és törekvés népei boldogítására.

Népek szazezrei között sincsen ember,
aki nálánál többet tapasztalt, többet szen-
vedett, többet munkálkodott volna.

Nincsen annyi martíromság a költők
képzeletében, amivel a sors meglátogatta;
nincsen annyi szeretet a mesés pelikán-
ban, mennyit ő mások sebeinek gyógyi-
tására fordított; nincsen annyi méltó-
ság az ó-világ kőkolosszusain, amennyit
ő az öntudat nyugalmával s az erkölcsi
erő felsőségével megvalósított; nincsen
annyi halhatatlanság a római Pantheon-
ban, amennyit ő fájdalommal, szeretet-
vel s erkölcsi erejével kiérdemelt.

Az idő öreggétette, az örök emléke-
zet halhatatlanná teszi.

De hazáinkra nevezve nemesak nagy
ember; több az embernél, még akkor
is, ha az halhatatlan.

Ő a magyar szent korona képviselője s

alkotmányunk alapelveinek, a monarchi-
kus elvnek megszemélyesítője. Szent és
sérthetetlen; magyar ember előtt a fel-
séges volta minden földi képzeletet meg-
halad.

És ha már felségesnek született;
még inkább azzá lett királyi munkássá-
gával. Hazánk 30 esztendő ujjabb törté-
netét valójában ő csinálta meg; erre
a fejlődésre ő lehet rá békés és bölcs
lelkének impressziómát.

A múlt évben láttuk legtisztábban,
hogy a király a magyar állameszmének
leglelkesebb és leghívebb kifejezője.
Áldás reá és örök dicsőség azon meleg
szavaiért, melyekkel örömet velünk
együtt átérzte és kifejezte a magyar
állam ezeréves léte felett!

Hódoljunk mélyeséges tisztelettel az ő
felsége és nagy lelke előtt!

Ő az egyedül, aki nemzeti erősödé-
sünk utjából minden akadályt képes el-
hárítani; ő az egyedül, akinek nagy
bölcsesége legerősebb biztosíték arra,
hogy el is fogja hárítani.

Lelkesedés, küzködés, munkálkodás,
hazafias epekedés lehet nélküle; de si-
ker és dicsőség csak vele és általa.

Szenvedélyek utját romok jelölik. A
Lelkesedés alkothat nagyot, de reá csak

TÁRCZA.

Mátyás király kiásott palotája.

Írta: Tarczai György.

Mikor a várpalota építése közben fölfede-
zett épületredekéről hírt vettem, meg-
csendült fülemben a feleskei notárius no-
tája, mely akkor fakadt ajkán, midőn Buda
ala ért.

Mária Terézia kiralyo barokk stílu pa-
lotájának lattára gyulad lelkesedés Zajtai
uram sziveben, melyet ő naivitasában Má-
tyás királytól ránk maradtanak tartott.

Nagy királyunk világszerte híres és me-
sés fényvel fölepített palotája romhalmazzá
lövetett Buda ostroma idején s ami meg falai-
ból megmaradt, azt az egyesült keresztény
hadak nyomában letelepült svabok hordták
szét épületanyagának. A remek épületmeg-
ből, melyet hajdanában a világ csodái közé
soroztak volt, nem maradt reánk semmi,
egy-két faragott kővön kívül, melyet a nem-
zeti muzeumban őriznek s amelyből halvány
fogalmat sem szerezhethünk magunknak a
régii palotáról. Nem csoda tehát, hogy most,
midőn híre terjedt, miszerint Matyas király
lovagterme került ki a föld alól, sereggestől
kerekedtek föl a kíváncsiak, hogy megte-
kintsek. A legtöbben családva hagyták el a

várhegy deli sarkán feltárt helyet, mely
több minő bizonyos, hogy soha sem volt a
lovagterem helye; az a néhány oszloptöre-
dek, mely napfényre került, a nagyközön-
ség felizgatott fantáziáját nem igen elégít-
hette ki, de megragadta azokat, akik értik
a kővek beszédjét s így történt, hogy a
hajdan ket hajóra osztott oszlopesarnokot
az első pillanatban lovagteremnek nézték.
En nem tartom annak, megis újból meg-
csendült fülemben a feleskei notárius no-
tája, melylyel a Matyas királyénak vélt új barokk-
palotát üdvözölte, mikor a csucs-ives stílus
szellemében kifaragott oszloptöredékeken
szemem végig futott. Képzeletemben meg-
elevenedett a régi palota, amelyben királyai-
nk még állandóan laktak, mert ha vala-
mire, ugy a csucs-ives stílusra vihető at
leginkább az „ex ungue leonem“ közmon-
dás; e stílus minden ízében precízül kidol-
gozott építészeti rendszer s egy-egy meg-
maradt tagozatából csekély fantáziával is
rekonstruálhatjuk gondolatunkban az épület-
részt, melyből eredt, meghatározhatjuk a
kort, melyben az emeltetett.

A várhegy fensikjának legszélén föltárt
alaprajz minden valószínűség szerint azoké
az alacsony oszlopos árkádoké, melyek Matyas
királynak a várhegy Tabán felé néző olda-

lan elfertülő kertjére nyitak. Hogy a romok
Matyas király idejéből valók, az egy ott ta-
lalt boltozatot tartó kőborda-töredék alak-
jából következtethető; a bordák, melyek
közéit a boltozat falával töltötték ki, itt
szívalakban nyultak vekonynya s elük tompa
para van faragva, ami a csucs-ives stílus
virágzása utolsó időszakának emlékeit jel-
lemzi, mely korszak Matyas király uralko-
dása idején is tart még. Az Itálian kívül
uralkodó fejedelmek közül ugyan nagy ki-
rályunk volt az első, aki a renaissance sti-
lust fölkarolta, de ennek vívmányait akkor
bizonyára meg csak a belsőségek (interieu-
rök) kiképzésénél használták föl nála s
hogy a legújabbán föltárt épületrész az ő
idejéből való, e mellett szól a hajdani ki-
rályi palota építésének története, melyet
sűrűn főd a homály; de annyit tudunk
róla, hogy épületesoportjainak legrégebb al-
kotó részei a várhegy északi vége felé es-
tek s innen tödötták meg egymásután kö-
vetkező királyaink, a délnek elnyuló palota-
kertet építvén be, mely utóbbi Hunyadi
Matyas a várhegy aljaig terjesztette ki...

Tudvalevő dolog, hogy a mai várhegy a
tatárjárás idejében még pusztá és üres volt,
az „Atilla városának“ helyén épült régi
Buda s a mai Tabán helyén állott Kis-Pest

a bölcsesség sütheti a maradandóság bélyegét.

Egyesüljön ma minden jó magyar ember a bölcs király nevének ünneplésében. Az Ő neve szimbolum, a nemzeti mult nagyságának, a jelen sikereinek, a jövő szép reményeinek szimboluma. Az Ő neve az egység, hatalom és glória.

Emeljünk ma oltart lelkünk legünnepiesebb átriumában s áldozzunk születésnapi ajándékot az első magyar embernek, nemzeti géniuszunknak, hazafias hődotatunkból.

Éljen a király!

Visszapillantás.

A képviselőház szeptember 27-ig elnapolta üléseit, a képviselők megkezdték jól megérdemelt nyári szabadságukat. Pusztán és üres sándorutcái ház, mely oly sok ádáz harc és végre a mindeneget kielegítő békekötés színhelye volt. A büntető perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvény alkalmul szolgált az ellenzéknek az obstrukcióra és a sajtószabadság egésze alatt, melyre nézve remeges veszedelmet szimuláltak, vasravertek a parlamentárizmust és veszélynek tették ki a magyar kormányt.

Az ellenzék a maga részéről népszerűséget és letjogosultságot vitte a harcban s főképpen ezekért viselte a háborút. A kormánypart a többség veszélyeztetett presztizset és parlamenti felsőbbeséget vitte tűzbe. A harc romlás-hozó volt és a béke meg sokkal veszedelmesebb. Majdnem úgy tetszett, mintha e harcot mind a két fél külön érdekében végig kellene vívni, és hogy a jövőre nézve is jobb és tanácsosabb lenne egy vegképp lehetetlen helyzetet tökéletesen és alaposan kiirtani a világból.

Ne legyen e harcban győző, de ne legyen legyőzött sem. A szabadelvű-párt presztizset nem volt szabad kérdés tárgyává tenni, de az ellenzéknek is meg kellett ővnia a maga presztizset minden irányban. Ebből a dilemmából csak egy menekülés

volt: a parlamentáris elv megóvása és a béke.

Kezdetben a pártok roppant elkéserevése mellett alig lehetett a differenciák kiegyenlítésére gondolni. A mindkét részen kifejtett fáradozásoknak és a vezető személyek részéről tanusított jó akaratnak végre mégis sikerült a nagymű, és megbecsülhetetlenek azok a szolgálatok, melyeket általa Magyarország szabadság-intézményeinek, az alkotmányának, a parlamentárizmusnak és a monarchia nagyhatalmi állásának tettek.

A béke megkötése után a Ház gyors tempóban egy egész programot elintézett. Egyéb kisebb törvényjavaslatok mellett tárgyalta a cukor-premiumról, a szesztermelésről, a penzintézetek némely kötvényeinek biztosításáról, a beruházási kölcsönről szóló javaslatokat és végül rákerült a sor a büntető perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat tárgyalására folytatására is, amely javaslat volt tulajdonképpen a botránykö.

A Ház erre elnapolta magát, fellélekzett s most élvezi a hathetes szünidőt, melyet egy forró és izgalommal teljes ülésszak után teljes joggal megengedhetett magának.

A multa vetett megnyugtató visszapillantás után csak az van hátra, hogy a jövőt illetőleg egy jambor óhajtsanak adjunk kifejezést.

Hazafias buzgalomban, a monarchia másik államában végbemenő konstellációk és sajátos helyzet mellett, sohase feledkezzenek meg a képviselőház arról, hogy teljes hazafiúi erélyre, bölcseségre és mérték-tartására van szükség, hogy úgy a hazának, mint az egész monarchiának ügyei meggyassanak abban a biztos és kipróbált keretvágásban, amelyben eddigelé mozogtak és amelyben M gyarország aránylag rövid idő alatt minden irányban bamulatos módon megerősödött és fejlődött, annyira, hogy évszázadok mulasztásait néhány évtized alatt pótolva, ma már a legelső kulturallamokkal egy sorban áll, sőt azokat egyben-másban meg is előzte.

Testben, lelekben megerősödve s megédesve térjenek vissza a hon atyái az ősz-

szel és üdülő helyeikről hozzanak magukkal jó sok békeszeretetet, ha a hazának valóban értékes és hervadhatlan szolgálatokat akarnak tenni.

A nemzetiségi sajtóból.

(—) A dakorománok újabb kirohanást intéztek Magyarország ellen, még pedig olyan szemérmetlen modorban, amely egyenlő a hazaárulással. Dühöngéseikben az az egyetlen szerenese, hogy olyan impertinensül hazudnak, hogy józan eszű ember az első pillanatra észre veszi, miként mind az, amit mondanak, a valótlanok kvintesszenciája, s ekkép nem téveszthetik meg, csak a rövidlátókat. Legújabb arcátlanúságukat egy újabb memorandum-fele füzettel követték el, melyet Brüsszelben, ahol most az interparlamentáris konferencia tartja üléseit, adtak ki, s elég vakmerők Európa közvéleményére hivatkozni ügyük jogossága mellett.

De hát meg vagyon írva: könnyebb a hazug embert utóérni, mint a santa kutyát. Hát a Tiltakozás kibocsátóin ez napnál fényesebben beigazolódik. Mert míg rémségesen jajgatnak és ordítanak a miatt, hogy megfosztjuk őket nemzeti jellegüktől, kivétköztetjük nyelvükből, vallásukból, ősi szokásaikból, egy másik helyén a Tiltakozásnak így kiáltanak fel nagy henczerve: „Közel kétezer év óta mi oláhok lakjuk ezt a vidéket (Erdélyt), amelyet megvédtünk karjainkkal és termékenynyé tettünk szorgalmunkkal. E kétezer éves lét során sok ellenséggel kellett megküzdenünk és sok szenvedést kellett elviselnünk. De Isten megadta nekünk az erőt, hogy mindvégig megtarthattuk a maga változatlan epségeben nemzeti jellegünket, őseink földjét s nyelvünket, hitünket és régi szokásainkat, amiunt örökségül ránk szállottak déd- és úkapainktól.”

Eszünk ágában sincs, hogy megkerdezzük tőlük, mikor hazudnak vakmerőbben: akkor-e, mikor arról panaszkodnak, hogy mindenükből kifosztjuk s elnyomjuk őket, vagy pedig akkor, mikor önkéntelenül elarulják, hogy ket ezer év óta mindent megtartottak, amit apáiktól örökölték?

lakosságának barmai legelésztek lapos tetőjén. Csak a tatárjárás után, de még VI. Béla idejében kezdett épülni a vár; ő volt az első, aki egyuttal királyi kastélyt is emeltetett itt, ahol időközönként maga is lakott.

Egyszerű, a törzsökös budai patricziusokénál legfeljebb valamivel nagyobb vagy több házból álló épületesoport lehetett ez. Utódaiban azonban megelegedtek ezzel is s állandó székhelyükké tették. III. Endre csodasan szép kék szemérol, aranyhajáról s szíve jószágáról egyarant híres első felesége, Fenena, a kujavai herceg leánya is itt halt meg, miként később sokat zaklatott királyi férje is, akinek özvegyen maradt második felesége az osztrák Borbála újból tatároztatni kezdte a királyi házat, de csakhamar elköltözött onnan; a magyarok a parttusak izgalmai közepette végképp megfeledekztek róla és serdülő mostoha lányáról, az utolsó Arpad-lányról, aki vedtelenül, elhagyatva állott itt hazája közepén. Borbála hazament, Erzsébet hercezkisasszony pedig messze nyugaton, az Alpések töven fekvő tössi kolostorban fölvette az apácák fátyolát. Jó időre ők voltak Buda utolsó királyi lakói. Mert az ideig-óráig itt tartózkodó Venczel s a bajor Ottó semmiképp sem viselkedtek

királyi módon, Róbert Károly végképp hátat fordított a budaiaknak, akik neki a magyar koronáért folytatott küzdelmeiben legtöbbször allottak ellen. Az első Anjou felesége, Erzsébet királyné, a mai Ó-Buda magaslatain épített magának palotát, itt lakhatott Nagy Lajos is, ha telenkint visegrádi székhelyet elhagyta; a budai királyi palotából pedig penzverő-ház lett.

Zsigmond király kezdetben egy budai polgár házáat vette meg s ebben lakott, csak mikor nagyszabású külföldi utjáról visszatért, fogtak hozzá új palotája építéséhez a francia kőművesek, építőmesterek, akiket egyéb kőművesekkel egyetemben Párisból hozott magával, ahol egy hónapnál tovább mulatott, még pedig vigan s mindenütt magyar királyságának méltóságát tolván előtérbe, magyar főurakból állt a francziáktól császárnak nevezett udvara, amint ezt Jean Juvenal des Ursines egykoru naplójából tudjuk, akit többedmagával VI. Károly osztott kíséretebe s aki st. denisi püspök korában írta meg élményeit, melyekre a magyar főurak körében szert tett. Noha Páris akkor még csak 60.000 lakossal bírt, királyi bőkezűségéből szebbnél-szebb monumentális épületek sokasága ékesítette: a Notre Dame-templom, a királyi kastély, kö-

zépén a Ste-Chapelle-lel, a csucs-ives stílus legtökéletesebb remekművevel, a Louvre nevű kastély, ahol pazar fényvel lakásat rendeztek be s más épületek, melyek, miként akkori alakjában a Louvre sem, ma már nincsenek meg, nem lehettek hatás nélkül Zsigmondnak a szép iránt fogékony szívére s e körülmény bírhatta rá, hogy közel kétszáz francia munkás-családot telepített le Budán, akik palotája fölépítése körül szorgoskodtak, mely tehát a francia várkastélyok mintájára épülhetett.

E föltevést valószínűvé teszi az a rajz is, melyet Mátyás király palotájáról a Schedel-fele krónikában találunk, melynek hitelességehez ugyan sok kétely fér; mesteréről valószínű, hogy járt Budán, de csak mikor innen elkerült, rajzolhatta meg, amint a művészek manapság kifejezni szokták — hasból. A várfalakkal körül vett kastély itt egymás tetejébe hányt, rendszertelen épület-konglomerátum; érdekes azonban, hogy a rajzon a várfalak párkányán földtől és kinyugó erkélyekkel megszakított zárt folyosó fut végig, melyet német várkastélyokon nem találunk, melynek mása azonban megvan az 1390-ben épült, újabban resztaurált franciaországi Pierre fonds várán, mely nyugaton az ilyenemű műemlékek legtökéletesebb példánya.

A megbokrosodott agitátorok által kiadott füzet címe a következő: „Erdély és Magyarország románjainak tiltakozása a magyar elnyomása ellen.”

A röpirat német és francia nyelven van írva s érdekes, hogy első lapján rajta van a román kulturliga pecsétje, melynek körirata a következő: „Liga az összes oláhság kulturái egysége czeljából.” Tehát nem romániai, hanem az összes oláhok kulturálisa.

A szöveg alatt az első lapon egy széljegyzet olvasható, amelynek a tartalma valóságos leleplezés. Elmondja, hogy új memorandum készült, amelynek már kétezer aláírója volt; de a kormány megtudta és hivatalos közgei útján értesítette a vezetőket, hogy ha a memorandum létrejön s ha át akarják nyújtani, vagy nyilvánosságra hozzák, mind a két ezer aláíró becukátja. Erre előlítottak attól, hogy a memorandumot az uralkodónak átadják. De a Brüsszelben tanuló oláhországi diákok, kijelentve, hogy nem állanak a magyar kormány zsarnoki uralma alatt, közzéteszik a tiltakozást, persze aláírások nélkül.

Maga a tiltakozás, a memorandum, több pontban sorolja fel az oláhok sérelmeit.

Bevezetésképp elpanaszolja, hogy alig telt el két év a memorandumpör után s a magyar zsarnokság újra üldözöbe vette a románuságot. A memorandum-pör elítélőjei megkegyelmezésében semmi része a magyar kormánynak nem volt. Az tisztán ő felsége nagylelkűségéből történt, intelmül kívánván egyszersmind szolgálni a magyar kormánynak, hogy hagyjon fel eddigi nemzetiségi politikájával, mely az üldözés elvén alapul. A kormány az intelmet nem tudta, vagy nem akarta megérteni, mert azóta még jobban üldözi, a zsándárok ezreivel nyomja el a románuságot, lábball tiporván törvényt és minden emberi jogot. A magyar kormány cselekedetei fölülmúlnak minden képzelhető s a világon eddig alkalmazott erőszakot. Valósággal az oláh nemzetiségnek elkobzását rendelte el.

A tiltakozás ezután elmondja, hogy majdnem kétezer év óta laknak Erdélyben az

oláhok s két ezredéves lét során sok ellenséggel kellett megküzdeni, azok támadásaival szemben helytállani. De isten megtagadta az erőt ellentállni s az oláhság mai napig változatlanul meg tudta őrizni nemzeti jellegét, őseinek földjét, nyelvét, vallását, amint azt ősapáitól örökölte. És éppen most, mikor az egész világon a nemzeti eszme az uralkodó, a magyar kormány annak elnyomását tűzte ki czélul.

Magyarország sok nemzetiségű ország, melyben azonban egyetlen népfaj, a magyar, kiírja a többi testvérnépet. A képviselőház csak a magyar fajt képviseli, minden más nemzetiség ki van belőle zárva. Az ország 11 millió nem magyar lakossága teljesen jogtalan s a magyarság zsarnoksága alatt nyög.

A kormány az iskolák ügyeibe is beavatkozik azon a czímen, hogy felügyeletet gyakorol s kötelezővé tette a magyar nyelv tanítását. Egy oláh dal, egy elejtett szó elégséges, hogy a közrend örve alatt a legkegyetlenebb üldözésnek legyen kitéve az oláh ember.

Ime, — jajdul fel a röpirat — ilyen viszonyok között élnek a lakók egy országban, melynek civilizált és látszólag szabadelvű kormánya kegyetlen zsarnokságot űz.

A nemzetiségek elnyomására példákat hoz fel, a többek közt a belügyminiszter azon rendeletét, melylyel a múlt évben a Nagy-Szebenben összehívott román gyűlést betiltotta.

Végül nagy hangon mondja a memorandum, hogy im felfedjük Európa közvéleménye előtt azt a zsarnokságot, sötét gyűlölséget, azt a türehtetlen eljárást, melylyel a magyarság a XIX-ik század, a világosság századának végén a sötét középkor eszközeivel igyekszik elnyomni és kiirtani egy fajtát és szabadságát szerető népet.

És kompakt, nagy betűkkel nyomva ezzel a mondattal végződik a röpirat: „Oláhok vagyunk, oláhok akarunk maradni!”

Ezt a német illusztrátor nem rajzolhatja vala oda, ha nem látta volna.

A Friss-palota, amint a budai nép a Zsigmond király emelte épületet elnevezte, maradt magva Mátyás király palotájának is, aki felényinél többet annál, mint amennyi addig megvolt, alig építhetett már: nem lett volna helye rá a várhegy tetején. Hogy milyen volt az ő idejében az egész várkastély, arról Bonfininál olvashatjuk a legtöbbet, de mivel a tudós talán nem sokat könyitott az építészethez, leírása zavaros s csak némely részletekről nyújt felvilágosítást. Így tudjuk, hogy a palotát a Szent-György piacztól vízzel megtöltött, csapó-hidas sáncz-árok választotta el. A várkapu két oldalán kolosszális Herkules-szobrok álltak őrt, a kastélynak két udvara volt, a másodikban, melyet a Mátyás király idejéből való épületszárnyak fogtak körül, három bronzszobor állott: Hunyadi Jánosé, a szerencsétlen végű Lászlóé s magáé a királyé. A Friss-palotán túl, a Dunára néző oldalon, a Szent-György piaczára ugrott ki a várkapolna, magában Zsigmond épületében lehetett a lovagterem, innen a Gellérthegy felé húzódtak Mátyás király lakosztályai; a földszinten az étkező, tanácskozó és könyvtárterem, a főlemlítés sorrendjében, mely utóbbi

helyiségek pompájáról Bonfini szinte extazisszerű elragadtatással szól.

A török világ idejében is jártak utazók Budán, akik itteni elményeikről emlékiratokat hagytak hátra. Gerlach István 1573-ban Ungnad konstantinápolyi követ kíséretében utazott át erre, de már csak jeremiadokban emlékezik meg Mátyás király palotájáról; még inkább siratja Leslie, I. Lipót Konstantinápolyba küldött követe, aki 1666-ban fordult meg itt s a faragványokkal ékes palota helyen sárral betapasztott ablaku, többszörös tüzek következtében fedél nélkül szükölködő s össze-vissza repedezett kopár falakat talál csak.

Mátyás király palotájából még nagyjában fölvett vagy csak szavakban körülírt alaprajz sem maradt ránk; valószínű azonban, hogy épületszárnyainak elrendezése nem lehetett más, mint a múlt századbeli s a mellette most épülő új királyi palotáé; a várhegy nyújtotta terület alig enged másféle elrendezést. Nagyságra nézve is bizonyára egyforma a régi és az új palota. Ami a pompát illeti, azzal is el lesz látva a tulzásoktól ment s így izléses barokk-stilusban épülő modern királyi lakóház. Hanem vajjon lesz-e valamikor állandó királyi lakója?

A gothenburgi rendszer.*

Ha mint philantropok valami általános szépet és jót akarunk utanozni és hazánkban meghonosítani, legjobban tesszük, ha az északon keressük azt, Svéd- és Norvégországban. Azokat az országokat kell meglátogatnunk, melyek értettek hozzá, hogy hazájukban írni, olvasni mindenki megtanuljon, a hol minden 270 felnőtt emberre esik egy népiskola, a hol az iskolai fürdők útján az egészségről való gondoskodás és az egyenvedelméről más uton is belterjesen gondoskodnak, a hol mindezek daczára értettek hozzá, hogy az állam polgárai tul ne terheltessenek, mert az államkiadásokból évenként (daczára annak, hogy a népesség nem sűrű a területhez képest, mert az nagyobb, mint Ausztria és Magyarországé együtt véve s míg Ausztriának 25 millió, Magyarországnak 18 millió a lakossága, addig Svédországnak 5 millió, Norvégországnak 2 millió a lakossága) Ausztriában 63 korona, Magyarországon 61 korona, Svéd- és Norvégországban pedig csak 31 korona esik egy-egy polgárra.

Svéd- és Norvégországban kell legtöbbször keresnünk az orvosságot, melylyel sok sebet be tudunk gyógyítani.

Legmélyebb sebet út rendszerint az elterjedt iszakosság.

A norvégek ezt már nagyon rég észrevettek és minden elképzelhető módon megakadályozni törekedtek azt és sikerült is elérni annyit, hogy ma a legkevesebb iszakos ember Svéd- és Norvégországban van.

Azon törekvések között, melyeket a világ philantrop emberei az iszakosságra hajló néppel szemben kifejtettek, egyike a legsikeresebbeknek az, melyet világszerte gothenburgi rendszer alatt ismernek. Nevet azon norvég varostól nyerte, hol legelőször alkalmazták. Nemcsak Norvégiában, hanem Svédországban is teljesen gyakorlatinak bizonyult.

Lényege a következő:

Norvégiában nem a pénzügyi hatóságok adják meg a szeszes italok kimérésére az engedélyt, mint a kontinensen legtöbb helyen, hanem a községi lakosok által saját kebelükből választott testület gyakorolja e jogot. Ennek a testületnek jogában áll az italmérő helyek számát szaporítani és megszorítani. Ezek a testületek az engedélyeket nem nyereszkedő társulatoknak adják ki, hanem humanitarius társaságoknak. Ezek a bérlő társaságok meg vannak győződve arról, hogy a körcsmába járásnak egyik főbaja az időpazarlás, ácsorgás és a rossz társaságokban való tartózkodás, ennelfogva úgy rendezik be az árucarnokokat, hogy ezeket a bajokat könnyen meggátolhassák. Csa is józan egyneknek mérnek ki italt. Ha valaki gyermeket küld érte, annak ki nem adják. Vasárnap az összes körcsmákat bezárják. Egy látogatás alkalmával egy egyén mintegy 8—10 kr. értékűnél többet nem fogyaszthat.

Az ismert részegeskedők számára külön körcsmák vannak kijelölve, nagyon helyesen, mert aki még a lejtőn odáig nem jutott, ezek társaságától magát mentesítheti. Éppen mert külön körcsmájuk van a notorius részegeskedőknek, ezek száma napról-napra apad, mert már olyankor utasítják az iszakos embereket a számukra fenntartott külön körcsmákba, amikor még észre terhetnek és rendszerint fékezik is szenvedélyüket.

Italmérési helyeket bérelni csak bérlő társaságnak és ennek is csak úgy szabad, ha ősz-

* Az Erdélyi Gazda f. évi júliusi számából vesszük át e jeles cikket. Szerk.

szes tagjai mind községbeli lakosok. Egyenként mintegy ötven—kétszázötven forint öszszeggel szoktak hozzájárulni vállalatához. Ezen öszszeg után soha semmi körülmények között több hasznot nem élvezhetnek, mint mennyit az állampapírok átlag jövedelmeznek. Egyáltalán az üzlet után más vagyoni előnyt nem nyernek, mert azt a hasznot, ami ezen felül az italmérésből rájuk hárulhatna, városi statumok alapján helybeli kultur- és jótékony czélokra kell fordítani.

Svéd- Norvégországban a gothenburgi rendszer óriási sikert aratott. Nincs egyetlen város, mely ha egyszer erre az utra tért, arról letért volna. Hatása nagyságáról fogalmat alkothatunk magunknak, ha megfigyeljük a statisztikát. 1876-ban Norvégiában fejenként a lakosságra átlagos fogyasztásra esett évenként majdnem 7 liter szeszes ital. 1896-ban már csak 3 liter volt a fejenkénti és évenkénti fogyasztás. Ennek a leszállásnak nyomában jön az erkölcsi emelkedés, az örültek, bűnösök és elbukottak apadó száma. A lelki egészség mellett a testi és vagyoni jólét.

Egyszóval jön az, amit ideális társadalmi rendnek nevezhetünk.

Sajnos, Magyarország éppen az ellenkező irányban halad. A kincstár érdeke a szeszes italok nagymértű fogyasztását teszi szükségessé. A koresmak száma napról-napra szaporodik és mindenik koresma magának rendes látogatókat, fogyasztókat szerez, úgy, hogy nálunk a közhatóságok támogatása mellett népszerűsítetik az iszákosság, szaporítatják az elzüllött, részeges emberek magukra és másokra egyaránt kártékony tömege.

Ok nélkül próbálta meg a magyar pénzügyminiszter, hogy a városok és községek maguk vegyék bérbe az italméresi jogokat és azokat házilag kezeljék, mert vagy nem sikerült ez, vagy ahol sikerült is, ott is csak azért, hogy nagyobb haszonnal idegeneknek adják ki bérbe. Mint egy város lakója igazán nem vagyok képes átlátni azt, hogy az lenne a város érdeke, hogy polgárai szeszfogyasztási szenvedélyét fokozva, ezen az uton közvetlen anyagi haszonra tegyen szert, nem inkább az, hogy minden erejével a szeszfogyasztás apasztására működjenek közre, mert ezzel nem közvetlenül, de közvetve szerez hasznot, hisz az örültek és bűnösök nagy tömege az alkoholisták köréből kerül ki. Az örültek és bűnösök elhelyezésére szükséges tőkek a regále jövedelméből jönnek be, tehát amit beveszünk ott jó kedvvel, annak egy jó részét kiadjuk e szerencsétlenekre búsan.

Nem jobb lenne-e az a politika, amit a norvégek követnek, akik nem vesztik el a réven azt, amit a vámon bevesznek? Nem egy satnyuló nemzedék a svéd és norvég, mert míg nálunk az évi szaporodás az utolsó 25 évben 0.55% volt, addig a svédeké, norvégeké 0.72%. Míg Svéd- és Norvégországban 1000 emberre 22 haláleset esik, addig Magyarországon átlag 29—35-ig.

Már most mi lenne jobb a hazára és városra egyaránt: ha folytonosan szaporodik az állam és község kasszája regále-jövedelmekkel és évenként minden 1000 polgártársunk közül 10 emberrel hal el több, vagy ha ezen többletet munkabírásának teljes erejével hosszú időnkig fenn tudja tartani immunisan, egészségesen?

Hassanak oda a birtokosok, hogy legalább próbaképen a gothenburgi rendszert községükben életbe léptessék, mert egy pár év alatt ez fogja megadni a választ a fenti kérdésre.

Dr. Gidófalvy István,
kir. közjegyző.

A szerelem az indiánoknál.

A „Hamb. Cour.“ mulattatóan írja le az indián ifjak szerelmi keserveit. Ha a vad indián ifjunál bekövetkezik azon idő, amikor szíve mondhatatlan érzelmeit fűzfásipon kesergeti el a mélabus holdnak, akkor ép úgy megszelidül, mint hasonló viszonyok között lévő, fehérbőrű bajtársai.

A szerelmes ifju szíve választottjának sátra körül bolyongva igyekszik őt magának megnyerni, mi ha sikerül, úgy csakhamar létre jön az esdekelve kért légyott. Holdvilágos estén a preria csendes magányában tünnepélyes fogadalmat. Ha véletlenségből több ifju versenyez a bájos rézbőrű szépség szerelméért, úgy a leány választására bizzák a döntést.

Aki neki nem tetszik, azt egyszerűen arczul legyinti és az így visszautasított legény csöndes megadással vonul félre, míg a leány szóltanul követi azt, aki szívet megnyerte. A leányszerzés ezen idilli jelenete után következnek a nagyon is prózai, anyagi kérdések.

Az ifjunak pénzért kell megvásárolni a leány szüleitől szíve választottját és az anyagi érdek csakhamar kijózanítja szerelmi mámorából a legköltőibb kedélyű rézbőrű Rómeót is.

— Nőtül akarom venni leányodat, — így szól az örömapához — azt a csuf szipirtót, aki olyan lusta, mint egy medve, nem tud se főzni, se varrni. Tudom, hogy szívesen szabadulnál tőle. Mit fizessek érte?

— Dehogy akarok szabadulni ettől az én drága, szép és szorgalmas leányomtól, kinél jobban főzni, varrni senki sem tud az egész törzsből. Leányom nem eladó, különösen nem adom neked, aki lusta, semmirekellő vagy és amellet gyáva; összesen csak két skalpot tudtál szerezni és két nyomorult lovat lopni! Husz lovon és három bivalybőrről alól nem adom leányomat.

A hűtlenséget a jó indiánok nem veszik nagyon tragikusnak. A szüi indiánok egyszerűen annyiszor vágják be kedves hitvestáruk orrát, ahányszor hűtlenségen kapják és ezzel az ügy, az indiánok lovagiassági szabályai szerint, el van intézve. Némely indián szépség öt-hat bevágással ékeskedik, mit egy cseppet sem restel. Vannak indián törzsek, hol a csábító kárpótlást fizet a megcsalt férjnek, mit egész üzletszerűen bonyolítanak le a legjobb egyetértés mellett. Hyen prózai befejezést nyer a szerelem költészete az indiánoknál.

Pályázat.

A posta- és távirdánál kezelési szolgálatra alkalmazandó és a XI. fizetési osztályban 500 frttól 700 frtig emelkedő évi fizetéssel, továbbá az 1893. évi IV. t.-cz. által megállapított lakpénz-illetményekkel járadalmazott posta- és távirda-segédtsztek kiképzésére folyó évi szeptember hó 15-től kezdve hat hónapra terjedő gyakorlati tanfolyamokat nyitok a következő posta- és távirdahivataloknál:

- a) a budapesti posta- és távirdaigazgatóság kerületében: Egerben és Vácott;
- b) a kassai posta- és távirdaigazgatóság kerületében: Máramaros-Szigeten és Miskolcon;
- c) a kolozsvári posta- és távirdaigazgatóság kerületében: Brassóban és Maros-Vásárhelyen;
- d) a nagyváradi posta- és távirdaigazgatóság kerületében: Aradon és Debreczenben;

e) a pécsi posta- és távirdaigazgatóság kerületében: Kaposvárott és Nagy-Kanizsán;

f) a pozsonyi posta- és távirdaigazgatóság kerületében: Érsek-Ujvárott és Liptó-Szent-Miklóson;

g) a soproni posta- és távirdaigazgatóság kerületében: Győrött és Szombathelyen;

h) a temesvári posta- és távirdaigazgatóság kerületében: Verseczen és Zomborban;

i) a zágrábi posta- és távirdaigazgatóság kerületében: Eszeken.

Ezen tanfolyamokra hallgatókul felvétetnek:

1. Első sorban az 1873. évi II. t.-cz. 5. §-a értelmében kisebb hivatalnoki alkalmaztatásra igényjogosultsággal bíró igazolványos katonai altisztek.

2. Postamesteri vagy kiadói minőségben szolgáló oly férfiak, kik a gimnázium, reál vagy polgári iskola negyedik osztályát vagy ezekkel egyenrangú más iskolák megfelelő osztályait elvégezték;

3. ugyanezen iskolai előképzettséggel bíró és 18-ik életévüket meghaladott más férfiak; végül, ha ily pályázók kellő számmal nem találkoznak:

4. a fenti iskolai előképzettséggel rendelkező 16-ik életévüket betöltött ifjak is.

A felvételre megkívántatik továbbá annak igazolása, hogy folyamodó:

- a) a 35-ik életévet még nem haladta túl;
- b) magyar állampolgár;
- c) a magyar, illetve, ha horvát-szlavonországi illetőségű, a horvát nyelvet szóban és írásban teljesen bírja;
- d) feddhetetlen előéletű;
- e) a posta-távirdai szolgálatra testileg is teljesen alkalmas, mely utóbbi körülmény közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolandó.

A tanfolyamok hallgatói beíratási és tandíj fejében tíz (10) forintot kötelesek fizetni s e díj lefizetése alól csak az igazolvánnyal bíró katonai altisztek mentetnek fel.

A tanfolyam szabályszerű bevégzése és az előirt szakvizsga letétele után a hallgatók posta- és távirda-segédtszti állásra képesítést nyernek, illetve a posta- és távirda-segédtszjtjelöltek létszámába felvétetnek s magatartásuk és hasznavehetőségükhöz képest segédtsztek kineveztetnek; a 4. pont alatt említett hallgatók azonban kineveztetésre csak 18-ik életévük betöltése után számíthatnak.

Akik ezen tanfolyamokba belépni óhajtanak, sajátkezűleg írt, születési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó 31-ig és pedig a már közszolgálatban állók rendszer előjárásuk útján, a többiek pedig az illető szolgabíró vagy polgármester közvetítésével, a fentebb említett és a tanfolyam helyére nézve illetékes posta- és távirdaigazgatósághoz nyujtsák be.

Budapest, 1897. július 22.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A m. kir. belügyminiszter Pataky György bervei lakost anyakönyvvezetővé nevezte ki.

— **Áthelyezés.** A m. kir. pénzügyminiszter Sallak István bánya-számtisztet Selmeczbányáról a zalathnai főbányahivatalhoz helyezte át.

— **Esküvő.** Kovács János fiatal iparos e hó 14-én tartotta esküvőjét Borsos Berta kisasszonnyal, Borsos József iparos polgártársunk kedves leányával.

— **Tűzoltói nagygyakorlat.** A nagyenyedi önkéntes tűzoltó-egylet e hó 15-én (vasárnap) délután a leányiskola udvarán gyakorlatot tartott, mely alkalomból az egyelet 14 tagja az örparancsnoki vizsgát úgy gyakorlatilag, mint elméletileg nagyon szépen letévé, örparancsnoki oklevelet nyert. A szép és precíz gyakorlatokat szép közönség nézte végig, melynek szabatos vezényletéért Papp János szolgálatvezető osztályparancsnokot illeti az elismerés.

— **Zár-feloldás.** Alsófehér vármegye Kisfalud községében uralgott száj- és körömfajás megszűnven, nevezett község marhaállománya a zár alól feloldott.

— **Állat-járványok.** Gyulafehérvárt, Koneza, Kis-Enyed, Tartaria községeken a száj- és körömfajás — Sárd, Háperton és M.-Szent-Benedek községeken pedig a sertésvész lépett fel járványszerűleg.

— **Filloxera.** Alsó-Fehér vármegye Diód és Krakó községek szőlőiben a filloxera jelenléte megállapítottván, a nevezett községek határát a földművelésügyi m. kir. miniszter m. évi 68.615. számú rendeletével zár alá helyezte.

— **Fürdőink.** Az erdélyi fürdők augusztusban jött meg a várva-várt szezon, amit Jupiter Pluvius júniusban elázta-tott teljesen. Amint aztán bekövetkezett a kánikula, a száraz napos idő; azok a ritka napok, amikor hűvös északi szél helyett estelen röpke szellő lebben langyosan s aratók vidám dalától zeng a mező s a falu, ha megszólal az esti harangszó: megnövekedett a vasutak személyszállítása is és ezzel együtt a fürdők látogatottsága is. Előpatak, a par excellence gyógyfürdő azt a hivatást is teljesíti a többiek között, hogy az ő vendégeit tovább küldi, a gyógyulásra kiszabott időszak letelte után, más fürdőkre, különösen pedig Tusnádfürdőre. Ennek a szép fekvésű eskümegei fürdőhelynek látogatottsága nagyot emelkedett ebben az esztendőben. Részben a sepsiszentgyörgy-esikszeredai vasut lendített rajta, azonkívül az új kurszalonnak létesítése által is érdemesen megszépült a centrális tere, melynek ültetvényei és smaragdos színben ragyogó gyöppázsítja körül csoportosul a meglehetősen internacionális jellegű publikum. Málnásfürdő látogatottsága nem érte el a megelőző néhány esztendő mérvét; de kedélyesen családias jelleg tekintetében első sorban áll. Egy nagy familiának tekinthető az egész fürdőközönség; az összetartás és kedélyesség az itt töltött hetek kedves emlékét őrizeti meg a látogatókkal. S miután a vasut ezt a kies székely fürdőt legelőnyösebben tette hozzáférhetővé, jövőre fejlődése teljesen a birtokosoknak heyes intézkedéseitől függ. Legnagyobb kontingense a fürdővendégeknek aránylag Kovásznának jutott. Talán alig található egy tömegben annyi sava nyuviz valahol, mint Kovászna-Vajna falván, s hogy a részvény-társaságnak alkotásokra és beruházásokra kellő tere nyíljon és a fokozott igényeknek megfelelő fellendülést érhesen el: első sorban is, a számos magánvállalatnak és fürdőknek megváltásával, egységes centrális rendszerre kell törekedni és védőterületet biztosítani, ami nagyobb szabású vállalatnak elengedhetetlen feltétele. Bálványosfűred szintén bir mindazzal a közlekedési eszközökkel, amelyek emelkedésére szolgálhatnak s amelyek alkalmasok arra, hogy primitív, félreeső és inkább természeti ritkaság-számba menő

jellegének megszűntével geológiailag és furdorajzi tekintetben páratlan fontossága érvényesülhessen. Az Apor-féle penzion mindazokat az előnyöket képes nyújtani, amelyek még olyan helyeket is keresettekké tettek, ahol csakis tájszépség bir keresettségre méltó szereppel. Búkszád-Bálványos és Kézdi-Vásárhely vasuti állomások mi egyebre szolgálhatnak, mint szolgálják a székely érdekekkel a székely fürdők is?

— **Kellemetlen kitüntetés.** Ferdinánd fejedelem nem ügyes ember, annyi bizonyos. Egy idő óta mindennek, amit mivel, valami kellemetlenség jár nyomában. Konstantinápolyi tartózkodása sem hagy kellemes emléket hátra, a szultán legalább is nem nagyon örvend annak, amivel Ferdinánd őt kitüntetni vélte. Ferdinánd a bolgár Sándor-rend nyaklánczát adományozta Abdul Hamid szultánnak. S ezzel akkora örömet szerzett a nagy padisahnak, hogy ez egyenesen megtiltotta a török lapoknak, hogy egy szót is írjanak a nagy kitüntetésről. A szultánnak nyilván nem izlik az olyan renddel való kitüntetés, amely Bulgáriára, a bolgár állapotokra és rendtársainak bolgár képviselőire emlékezteti.

— **Az új aranyországról** érkezett további hírek egyre mesésebben szólnak. Oly kincsek rejlenek az alaskai aranymezőkben, hogy ezek előtt az ezeregy éjszaka esodái is elhomályosulnak. Csak most érkezett ide az „Alaska Mining Record“ június 30-iki száma, mely hihetetlen dolgokat beszél. Két ujoncz az aranyásásban, két kaliforniai vasuti munkás, bár csak mint műkedvelők láttak a dologhoz, rövid idő alatt nagy vagyont szerzett. Az egyik 35.000, a másik 50.000 dollárért adta el a maga részét. Egy Mc. Donald nevű ember 800 dollárt érő aranytömböt talált és fogadást ajánlott föl, hogy ő a darab földjéből 20 perc alatt további 20 uncia aranyat ás ki, de ez ott olyan közönséges dolog, hogy nem akadt senki, aki a fogadást megtartotta volna. Sok ezer akre föld aranytartalmát az élelmiszerek örült drágasága miatt eddig meg sem vizsgálták. A napszám a 12 dollár felé jár; a kutyák ára 75 és 300 dollár közt váltakozik. Egy new-yorki polgár, ki az alaskai aranybányákat saját tapasztalatából ismerte meg, azt mondja, hogy az 1849-diki aranyláz össze se lehet hasonlítani azzal, ami most Juneauban, Alaskában történik. Egy nagy különbség azonban van, mely miatt a gyors meggazdagodásra vágyó kalandoroknak jó lesz nem menni Alaskába. Az aranymezők már parcellázva és szilárd kézben vannak. Az elsők, kik Alaskát fölfedezték és nagygyá tették, nem terjesztették el a nagy gazdagság híret mindaddig, míg az aranyerek birtokát maguknak nem biztosították. De minden, amit Alaszka aranymezőiről beszélnek, szösz szerint igaz. Ez idő szerint legfőleg 549 taposomú dolgozik ott és daczára ennek, ezekből csak 1897-ben nem kevesebb mint 2.355.000 dollár értékű aranyat nyertek. 20—30 águ aranyerek nem tartoznak a ritkaságok közé. Az alaskai aranymezők aranyerét képezik minden aranynak, melyet eddig Északamerikában találtak. De azért tévedés azt hinni, hogy Alaszka a szegény emberek eldorádoja lenne. Aki Juneauból elindul aranyat keresni és nincs a zsebében legalább 5—600 dollár, magát elveszett embernek tekintheti.

— **Szemere Miklós** — kinek Fair Play című tanulmánya a télen széles körben

tűnt fel — égető társadalmi kérdésekhez szolt hozzá „Fiatal Véreim“ című, ép most megjelent könyvében, mi valószínűen szintén oly rohamosan fog elkelni, mint a Fair Play. A Széchenyi-lakoma ez idei szónoka hazafiasan, szívből, meggyőző erővel, mindig érdekesen és tanulságosan beszél tárgyaitól, magyar szívből a magyar szívhöz. Ára 30 krajczár. Kapható az Athenaeumnál és minden könyvkereskedésben. A mű Fel-méry Lajos emlékének van ajánlva.

— **Lányi Ernő** legújabb dalfüzete a „Lemondani! és még 3 új dal“ jelent meg a budapesti Klöknér Ede zenemű-kiadónál igen szép kiállításban. Tóth Kálmán bájos lyrai dalát még ily bensőséggel s hatásosan nem zenésítette meg senki, mint ahogy Lányi ernőnek sikerült E füzetben meg a „Lemondani-lemondani!“ műdalon kívül „A Tiszának jaj de mély a feleke“, „Régi nóta, híres nóta“ és „Özvegy asszony fenn a cifra sánczon“ című dalok vannak, melyek mindegyike igazi kabinetdarab Lányinak már eddigi sok szép ismert dala mellett. Mindig eseményszámba megy, ha Lányi Ernő egy dalfüzettel ajándékozza meg a magyar zenévilágot, mégis e dalok mondhatni legsikerültebb termékei Lányi Ernő genialitásának s biztosra vesszük, hogy rövid idő alatt szájról-szájra adott legkiválóbb nótái lesznek a daloló, zongorázó ifjuságnak. Ára a díszes zenefüzetnek 1 frt 20 kr s Klöknér Ede budapesti cseugery utcai zenemű-kiadóhivatalából rendelhető az meg.

— **A legszebb látványosság Magyarországon** ez idő szerint a Budapest székes-fővárosban a „Feszty-féle magyar körképtársaság“ városligeti palotájában kiállított „Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem“ című óriási körkép, melynek megtekintését méltán ajánljuk a fővárosba ránduló olvasó közönségünk figyelmébe. A belépő díj ugyanannyi, mint a múlt évben ugyanott kiállított „Magyarok bejövetele“ körkép megtekintésénél volt: személyenkint 50 kr. — csoportos s előre jelzett látogatásnál 30 kr.

Meteorologiai jelentés aug. 14-től aug. 17-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erőssége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
14	7	65.0	+18.6	N ₂	1	—	
	2	62.4	+30.9	G ₂	2	—	+31.0 +16.0
	9	63.3	+21.2	—	2	—	
15	7	63.6	+18.0	—	8	—	
	2	62.1	+30.0	G ₂	3	—	+30.9 +16.0
	9	62.5	+20.0	—	2	—	
16	7	61.9	+19.8	G ₂	1	—	
	2	58.7	+31.3	G ₂	3	—	+31.7 +15.0
	9	60.1	+19.6	G ₁	2	—	
17	7	63.6	+18.9	—	2	—	
	2						
	9						

Kilátás: Meleg idő zivataros hajlammal.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10 ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, Δ = dara.

Apróságok.**Lump-fohász.**

— Hiába akarok én a koresmából korán haza menni, mert amikor én még 9 órakor menni akartam, mindig már éjfél után volt az idő!

Nagy hidegvér.

Madagaszkárban a lábán sebesült meg egy francia tiszt. Az orvosok vagy egy félóra hosszat nézegettek és vagdosták a lösebet, amit a sebesült nyugodtan, szivarozva állott ki. De végre mégis csak megkérdezte:

— Tulajdonképpen mit csinálnak az urak velem?

— Keressük a golyót!
— A golyót, a golyót? Istenem, hát miért nem mondották azt mindjárt?
— Miért?
— Mert a golyó itt van a zsebemben?

Nincs többé borralaló.

Párisban a pinczerek mozgalmat indítottak a borralaló ellen. Ezt a mozgalmat így figurázta ki az Echo de Paris:

— Pinczér, pohár sört! — kiált a vendég.
— Tessék, uram.

A vendég iszik és eltűnődik:

— Ami különös zamatot kölesönöz ennek a sörnek, az a körülmény, hogy most csak harmincz centimeba kerül, borralaló nélkül... Oh, az a borralaló... Hogy is tűrhették el a tizenkilencedik század végéig... Miért nem nyomták el már előbb ezt a nevetséges szokást?... Pinczér!

— Uram?
— Üdvözlöm, élénken üdvözlöm a mozgalmukat.

— Nemde, uram?
— A borralaló lealázó volt.
— Ugy van!
— Hitványosság.
— Határozottan.
— És minden tekintetben sérti a demokráta önértetét.

— Ezt gondoltuk mi is.
— Olyan alamizsna formája volt.
— Bizonytalan.

— Ujra gratulálok, kedves barátom... Jaj, majd elfelejtettem fizetni...

Az ur keresi a pénzt.
A pinczér mosolyog.

A vendég fizet.
— Itt a hat sou... Viszontlátásra, barátom... Kitértés!

Távozik.
A pinczér utána néz:

— Nem ad borralalót? Micsoda smuczizság!

Dembinszky aranyórája.

A szabolcsmegyei muzeum egy érdekes órával szaporodott, amelynek története a következő: Dembinszky sürgős útjában 1849. februárban a felvidék egyik falujába érkezett teljesen kiállott lovakkal. Engländer Dávid ottani bérlo önként felajánlotta fogatát a vitéz tábornoknak, mire ez az ajánlatot megköszönve, azt mondta:

— Öregem! Nem biztos ám, hogy megláthatja-e valaha újra fogatát?

— Ennyi áldozattal én is tartozom a hazámnak — jegyezte meg az öreg ur.

Dembinszky a fogatot elfogadta Engländer Dávidtól és arany zsebóráját adta neki emlékül. Harmincz évvel ezelőtt Engländer Dávid leányát feleségül vette Glück Ignác fűszerkereskedő. A derek öreg ur vejének adta ajándékba a féltve őrzött órát, amelyet az most a Szabolcsmegyei Muzeumnak ajánlkozott.

Közgazdaság.**A gazdaság jövedelmezőségének egyik tényezője.**

Aki gazdaságában gipszet nem alkalmaz vagy alkalmazását felbe hagyja, az jövedelmeit emelni nem kívánja, holott a körültekintő gazdának ma a legcsekélyebb jövedelmi forrást igénybe kell vennie, ha boldogulni kíván.

Ezt a tételt a mezőgazdasági tudományok egyik legkiválóbb tekintélye: Märcher állította fel.

S hogy e körülmény dacára bár mások is, mi is számos esetben hangoztattuk a gipsz fontosságát, mégis szomorúan kell tapasztalunk, hogy szavunk pusztában elhangzó volt, mert a gazdaközönség az a társadalmi osztály, mely tradícióhoz, szokásaihoz leginkább ragaszkodik s mely a hasznos újításokkal legnehezebben barátkozik meg.

Hogy a gipsz oly nehezen tör magának utat, onnan van, mert haszna nem közvetlen, nem kezzel fogható s nem egy helyt fel is hagyta alkalmazásával igaztalanul, mert nincs jobb anyag a trágya légenyartalmu anyagainak megkötésére a gipsznel, s ha segélyével nem is érünk el oly gyorsan eredményt, mint bizonyos egyéb műtrágyák alkalmazásával, de azért az eredmény annál biztosabb és tartósabb.

A gipsz miut direkt trágya különösen kedvező hatásának bizonyult burgonya, répa, borsó, repce, retek és különösen a löherések részére, mely utóbbi növényekre való kedvező hatását már 100 évvel ezelőtt fölismerték.

Burgonya, répa, borsó, repceföldek, spargagyakat is, melyekre szintén kitünő hatásnak bizonyult, legjobb őszszel gipszezni, azért pedig, mert a gipsznek kiválóan nagy mennyiségű vizre van szüksége, hogy oldódjék. Egy rész gipsz oldására 460 rész víz szükségeltetik.

Ezt a vízmennyiséget az őszszel kiszórt gipsz telen át bizonyosan megkapja, s így az egész mennyiség oldódik, ellenben a sokszor száraz tavasz vízmennyisége nem képes a tavasszal kiszórt gipsznek egész tömegét oldani, s így egy része oldatlanul marad.

Egy hektárra 400—500 klg. gipsz elegendő, s hatása 3—4 évre kiterjed.

Általános elterjedt nézet, hogy retek és löherések, avagy luczernások trágyázására legjobb tavasszal alkalmazni a gipszet.

Kísérletek tettek azonban, hogy a márcziusi vagy decemberi trágyázás jár-e nagyobb előnyvel, s e kísérlet eredménye határozottan a decemberi trágyázás előnyösebb volta mellett szólt.

Ugyanaz alkalommal arra nézve is tételt kísérlet, hogy a gipszet egymásra vagy egyéb szerekkel keverten jobb alkalmazni; az eredmény bizonyítja, hogy legelőnyösebb egy keveréket készíteni, amely 4 mm. gipszből, 1,5 mm. 15/16% oldható phosphorsavat tartalmazó szuperfoszfátból álljon; e mennyiség őszszel egy hektár területű rét-re vagy löherésre hintendő el.

A gipsz azonban nem csak direkt, hanem indirekt hatásért is becsülendő s főleg ezen indirekt hatása az, miért annak kiterjedtebb mérvben alkalmazását ajánljuk.

Ezen indirekt hatása az istállótrágya konzerválásában nyilvánul, megkötvén annak legbecselesebb alkotó részeit, légenyartalmu anyagait.

A miniszteri kísérleti állomás konstata

számos kísérlet által, hogy az a trágya, mely gipszszel nem lett kezelve, a gipszszel kezelttel szemben 70% légenyartalmu anyagot veszített hosszabb ideig való állás után.

A gipsz hatását s konzerválási módját illetőleg Märcher a következőket mondja:

Az állati trágya s az alom gyanánt használatos szalmában lévő légenyartalmu anyagoknak csak csekély része használható fel azonnal, mint növényi tápláló anyag

Mielőtt valódi növényi tápláló anyagoknak tekinthetők volnának, mélyreható változásokat kell szenvedniök. Rothadásán és bomlásán kell előbb átesseniök, ami az állati ürülékben nagy mennyiségben foglalható szerves anyagok által indíttatik meg, ammoniak képződése közben, amely az ugyanazon folyamat alatt képződő szénsavval szénsavas ammoniakká egyesül.

Ezen összeköttetés azonban — sajnos — nagyon illékony természetű, ami által a légenyartalmu anyagok nagymérvbeni vesztesége áll be, és pedig annál nagyobb mérvbeni vesztesége áll be, mennél nagyobb mennyiségű szénsav egyesül szénsavas ammoniakká.

Hogy az elillanás jelentékeny, arról már maga az istálló is tanuskodni szokott; mennél erősebb, csipösebb valamely istállóban a szag, annál nagyobb mennyiségű a levegőben lévő bomlási termék, melynek mennyisége gyakran olyan nagy, hogy könnyéig facsarja az embert. Magától értetődőleg, az ilyen állapot nem csupán a trágyában beállott veszteség miatt káros, hanem azért is, mert az állat egészségi állapotára is hátrányos befolyást gyakorolnak a szem és nyákhártyák folyton tartó izgatása által.

A szénsavas ammoniak elillanása folytán beálló veszteség annál nagyobb, mennél magasabb a környi levegő hőmérséklete; míg ugyanis telen a trágya lehülése miatt a bomlás is lassabban történik, addig nyáron a környi levegő hőmérsékletétől a trágya is nagyobb meleget kölesönözven, a bomlás is erélyesebb.

A trágya ezen most esetelt veszteségétől legegyszerűbben, legjobban a gipsz alkalmazása által lehet megmenekülni. A gipsznek kénsavas mésztartalma ugyanis képesítve van az elillanó gázokat megkötni, miről igen egyszerűen szaglási érzékünkkel is meggyőződhetünk, mert gipszezett istállóban nincs ammoniak-szag. Az ammoniaknak a gipsz általi megkötése oly tökéletes, hogy a légenyartalmu anyagoknak szénsavas ammoniak alkaljában elillanása majdnem teljesen ki van zárva. Ezért az istállókat gipszezni ne mulasszuk el. Ott, ahol a trágya naponta kihányatik, a talajt szórjuk fel naponta gipszszel; ellenben ott, hol a trágya hosszabb ideig áll az istállóban, az szórandó fel vele, úgy nemkülönbén a trágyatelep is hetenként legalább egyszer.

Ha kísérletet teszünk s egyenlő minőségű talaj felét gipszezzet, felet anélkül kezelt trágyával szórjuk fel, oly szembeötlő lesz a gipsz hatása, hogy annak használatával többé felhagyni nem fogunk.

Vetőmagvak

(Mauthner Ödön tudósítása.)

A tartósan nedves időjárás, mely a kalászosok termésének épp a számottevő vidékeken igen hátrányára volt, a takarmánynövények fejlődésének kedvezett, olyképp, hogy a fő termelő vidékekről beérkezett tudósítások szerint a herevetések állása ki-elégítőnek mondható.

Lóhere. A mérvadó külföldi termelő országokból, mint Franciaországból és Amerikából, szintén kedvező hírek érkeznek, ellenben Oroszország, miat minden évben ez időtájt, azt jelenti, hogy rossz termés érkezik, holott épp Oroszország az, mely évente szép minőségekkel és olcsó árakkal versenyez a világpiacra. E szerint föltehető az, hogy a panaszok alaptalanok.

Korai volna már jelenleg a leendő terméstől akár csak hozzávetőleg határozott véleményt mondani, amennyiben minden a legközelebbi két hét időjárásától függ. Ha szép, száraz idő kedvez az érésnek és takarításnak, akkor jó eredmény várható. Nemely vidéken a herenővény oly buján áll, hogy a gazdak egy része jobbnak látja, a herét zöld takarmánynak felhasználni.

Vidéki spekulánsok által e napok folyamán 3 vagon közepes minőségű lóhermag vásároltatott 35 forintjával ab Budapest, 1 vagon erdélyi 35 forintjával ab állomás. A kiviteli üzlet tökéletesen szünetel; egyrészt, mert az utolsó évek balsikere sokaknak kedvét elvette attól, hogy kiviteli spekulációba bocsátkozzanak, másrészt, mert úgy látszik, hogy a külföldieknek magasabb áron szerzett meglehetősen készletük van.

Luczernából Franciaországban jó termést remélnék, ellenben az olasz és amerikai hírek kevésbé kedvezők; utóbbiaknak, úgy látszik, az a czélzatuk, hogy a még nagy készletben levő régi, Európában nem kedvelt amerikai magot elhelyezzék.

Baltaczim közepes termést adott, minősége jó. A piacra kerülő készletek ab állomás 9—10 forintjával értékesíthetők, prima árut értve. Amennyiben most még nagyban folyik a buzaeséplés, baltaczimból eddig csak kevés a kész áru.

Az őszi üzlet valami nagy mérveket nem ölthet, mert takarmány mindenütt bőven van. Őszi vetésre való magvaknak, mint őszi búkkönynek, őszi borsónak, bíborherének, ebből kifolyólag alacsony az ára.

Piaczi árak.

Nagy-Egyed, 1897. aug. 15.

Buza legjobb	1	véka	1-35
" közepszerű	"	"	1-20
Kétszeres legjobb	"	"	1-
" közepszerű	"	"	-95
Rozs legjobb	1	"	-90
" közepszerű	"	"	-85
Zab legjobb	"	"	-70
" közepszerű	"	"	-65
Kukorica (tengeri)	"	véka	-80
Burgonya idej termés	"	"	-80
Széna legjobb	egy szekér	"	410
Szalma legjobb	"	"	250
Bikkfa 1 köbm. keresztirányban nélkül, 1 m. hosszú	"	"	350
Cserfa 1 "	1 " "	"	250
Tölgyfa 1 "	1 " "	"	350
Faszén kemény	egy hektoliter	"	180
Marhahús	1 kilogramm	"	-40

Csarnok.

A győzelem.

— Irta: Sallak Róza. —

(Folytatás.)

A gróf nem emlékezett, hogy valaha előadta volna magát hasonló eset; s a favágóknak megparancsolta, hogy ágakból ágyat készítsenek s szállítsák a halottat az erdészlakba. Jenőt félrehíva fölkeré, hogy menne a szomszéd városba bejelenteni az esetet, mert ő ezuttal nem képes magára hagyni beteg nejét.

Delután négy órakor már megjöttek a birói kiküldöttek; fiatal vizsgálóbíró volt,

egy írakkal azonnal a helyszínére sietett. A favágók elé lettek kerítve, az urak is jelen kellett hogy legyenek; megnézték a halottat is, semmi nyoma rajta az erőszaknak nem látszott; a vizsgálóbíró jegyzőkönyvet vétetett föl, kérdéseket intézett: hogyan találtak rá? . . . Mi dolguk volt az erdőben? . . . s ha ott voltak, hogyan lehetett az, hogy nem hallották a lövést?

A nélküli, hogy összebeszéltek volna, titkolni igyekeztek az okot, amiért együtt voltak. Későn jöttek, akkor már halva lehetett. Minden egyes dolgot följegyeztek; a vizsgálóbíró kérdezősködött a ház lakói után, azokról csak Jenő tudott némi felvilágosítással szolgálni.

Molnár szobáit nyitották ki, ott gyűlte egybe; a halott a sarokban hordágyan feküdt, most már arccal fölfelé. A vizsgálóbíró oda ment, soká figyelte az arcot, amely komor, gondolkodó volt, kikutatta a zsebeket; nem talált benne semmit. Az egyik zseb végében lecsuszva valami volt; kivette; egy órákules, de órája nem volt, úgy látszik, s tovább kutatni valami nyomot keresve.

— Mi a véleményük, uraim? . . . vajjon mifele esettel állunk itt szemben? Szeretném ha az erdősz itthon lenne . . . Kis cseléd-leány dugta be a fejét kíváncsian, a vizsgálóbíró rákiáltott: Jöjj be! . . .

Ez most már szeretett volna futni, de a vizsgálóbíró megint hívta, hogy csak jöjjen, nem lesz semmi bántódása.

— Ismered ezeket az urakat? A leány körül nézett . . .

— Azt az egyet ott ni . . . s Jenőre mutatott. Amikor a kisasszony ment Pestre, itt volt kétszer . . .

— S azelőtt nem jött?

— Nem láttam soha . . .

— Igazat beszelt a lány? — fordult Jenőhöz a vizsgálóbíró.

— Igen, de nem tudom, mire vezethetne ez.

— Magam sem, de kötelességem.

— Menj oda, a sarokba, nézd meg jól azt az urat, aztán mondd meg, ismered-e?

A leány bizonyos félelemmel közeledett a halott emberhez, sokáig nézte, de aztán azt mondta:

— Nem láttam soha.

A vizsgálóbíró nagyot ugrott.

— És önök uraim? . . . önök sem ismerik? hogy ezt a kérdést ki tudtam hagyni.

Olyan hirtelen volt intézve a kérdés, hogy nem lehetett tagadó választ adni.

— Igen, ismerjük

— Miért nem mondták ezt hamarabb?

— Nem kérdezte — felelt Arthur, s eszünkbe sem jutott beszélni róla.

— S mifele viszonyban állottak hozzá? . . .

— Eleinte meglehetősen baráti viszonyban — téve hozzá hirtelen Jenő.

A vizsgálóbíró figyelt . . . És most? . . .

— Volt egy kis koczdásunk

— Vajjon ittlétüket ne annak vegyem-e, hogy épp akkor akarták volna elintézni a félreértést, ami önök s a meghalt között történt?

— Eltalálta, uram, párbajozni jöttünk ide.

— És ki volt önök között az ellenfél?

Talán ön, uram?

— Nem, a gróf.

— Dobay!?

— Hogy lehet az, hogy az ellenfél segédei sem tudtak semmiről semmit?

— Ezek elmondták, hogy vártak soká s azt vették, itt találják.

— Furcsa föltevés, s nem aggódtak? . . . nem keresték? . . .

— De igen, uram, nagyhamar tudomásunkra jutott, hogy gyilkosság áldozata lett.

— Mi czélből? Nem volt semmi nála. Itt egyéb forog fenn; a vizsgálóbíró megint kutatva nézte a halottat, a fénylő gombok mellett valamit csillogni vélt, hirtelen oda nyult; egy arany lancszem volt. A gomblyuk kitépve a láncból, — mit erővel téptek ki onnan, — egy karika oda szorulva a gomb közé.

— Tehát kellett lenni órájának, mit erővel vettek el, s lehet, hogy tárczája is volt, mi most hiányzik. Az írrok egyre irt . . .

— És most kérem az urakat, kísérjenek föl a kastélyba, a gróftól magától szeretnék egyet-mást megtudni.

Egy földszinti szobát nyitottak a két hivatalos egyénnek, s hogy minden feltűnés el legyen kerülve, a vizsgálóbíró maga ment fel a grófhöz; bejelentette magát, a gróf dolgozó szobájában várta.

— No, vizsgálóbíró ur, megtudott már valamit?

— Nem szabad elhamarkodni a dolgot; keveset tudok, némi felvilágosítást várok a a gróftól.

— Ön kihívta a meghalt tisztet

— Elégtételt kellettennem, uram

— Szabad tudnom, mi idézte elő a párbajt?

— Uram, ez az én dolgom, nem felelhetek

— Nő játszik a dologban?

— Nem szolgálhatok felvilágosítással.

— Jól van uram, ha a vizsgálat nem kívánja, nem kérdelem. Legyen szíves megmondani, az urak mióta vendégei, mit tettek, míg itt voltak?

— Lenkey kevés ideig volt

— A sértés megtörténte után távoznia kellett, ugy-e?

— Igen, sógorom velem volt állandóan, Berkesy gróf két napig.

— Pesten járt, ma érkezett még, ugy-e?

— Igen.

— Mi dolga volt ott?

— Semmi különös

— Köszönöm, leszek bátor még alkalmatlankodni.

Kocsiba ült, s a vasúti állomáshoz hajtattatott.

— Jöjjenek a főbb hivatalnokok elő.

Ezek nem késtek. Ugyan mi baj lehet? A vizsgálóbíró ismerték.

— Uram, a forgalom nem nagy; nem jutna eszökbe, két nappal ezelőtt nem utazott egy ifju főhadnagy ezen a vonalon?

— Igen, uram, jól emlékszem, — szólt a pénztárnok — két jegyet váltott Pestig.

— Másodmagával ment?

— Azt már nem tudom.

— Kérem, — szólt a főnök — másodmagával kellett mennie, egy ifju nővel, kinek nem jutott hely, s ő helyet ajánlott fel neki.

A vizsgálóbíró gondolkodott. Nem jutott hely . . . Ez lehetséges. De mire volt a két jegy? Kicsinált dolog volt ez, hogy a hölgy vele mehessen, mert az egyik jegyet ennek váltotta bizonyosan.

— Nem kísérte a hölgyet idáig senki?

— Egy erdősz, talán a gróf embere; ezt onnan tudom, mert bejött hozzám kérdeni, hogyan küldhetne pénzt az első osztályban utazó hölgynek, hogy ez ne akadjon fel?

— S küldött?

— Igen, uram, sürgönyileg, de még az-

után pár órával kapta rá a választ. Hogy is volt csak? Igen, eszembe jut: „Tartsa máskor bolondda a nagyapját.”

— Ki sörgönyözött így?...

— A vasuti főnök.

— Nincs itt a kalauz, ki akkor azon a vonalszakaszon ment?...

— Éppen itt van.

Elehozták. És végre meg tudta magyarázni az egész dolgot, amikor a jegyket kérte az ifjú lány, zavarba jött, mert csak úgy lett az első hely följáulva neki.

— De ha hely nincs, ezt adni is kell!...

— Nem volt mért, uram, a következő állomáson adhattam volna más szakaszt, de a tiszt, ki felhívta, két jegyet mutatott ele Pestig.

— A szomszéd állomás főnöke kérdezősködött, ha 3-ik osztályu jeggyel utazik-e a hölgy? ... Sürgőnyt kapott, jelentve volt neki; én azt feleltem, hogy rendben van minden; de hát igaz is volt, habár láttam, hogy a főnök haragszik.

— Mehet.

Most a vizsgálóbíró a főnökhöz ment.

— Uram, még csak annyit: milyen volt az erdész, ki öntől utasításokat kért?

— Nagyon fel volt indulva, hogy megszántam s szívesen szolgáltam felvilágosítással.

(Folytatása következik.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

A selyem el van égve! Ezt szokták a hölgyek mondani, ha az illető ruhadarabok igen sokszor már a 2-ik, 3-ik viselés után a hajásokban elszakadnak vagy mint a vatta szétmállanak; ezen jelenségek nem a „véletlen” által okozott elégs! hanem a selyem, hogy az vastagabbnak s mégis olcsónak tűnjék fel, tudatosan leszen ezinn- és phosphor-savval páczolva, melyek a nyersselyem érszárait mintegy szétrágnak; az ilyen mű festési eljárást „megterhelésnek” nevezik! mentül jobban óhajtják a selymet megnehezíteni, annál több ezinn-fürdőn megyen az keresztül, hogy ezen mérget tökéletesen magába szívja. Az így festett selyem — a legnemesebb szövés! — a halál esiráját tehát, még mielőtt a szövőszékre kerülne, már is magában rejti. Az ilyen szá-lakból készült úgy nevezett selyem szövetek-nek, rövid használat után, természetesen szaka-dozniok kell, mint a gyújtó kanóznak, a szerint, amint azok többé avagy kevésbé terheltek meg. — A drága öltözék (készítési díjjal együtt) tökéle-tesen értéktelen. Az én valódi selymeimből szívesen küldök posta fordultával portó- és vá-mentesen mintákat HENNEBERG G. (es. és kir. udvari szállító) selyemgyárai ZÜRICHBEN.

Vendéglő.

Alulirott Nagy-Enyeden, főter 17-ik szám: alatt levő jóforgalmu és teljesen berendezett vendéglői helyiségembe egy

BORKIMÉRŐT

keresek. Akik ily üzlettel már foglal-koztak, előnyben részesülnek.

Van a helyiségben három ivó, egy lakó szoba, egy konyha, a viszonyoknak megfelelő csinos tekepálya. Bővebben értekezhetni alulirottal.

A helyiség azonnal elfoglalható.

1175 5-5

Incze István.

The Continental
Bodega Company.
Valódi hamisítatlan
külföldi borok

- Portbor.
- Sherry.
- Madeira.
- Marsala.
- Malaga.

Tarragona s. a. l.
Legjobb
bevásárlási forrása

Raktár:

Nagy-Enyeden
Winkler János
urnál.

1168 3-20

Iroda: Főter 38. szám.

NAGYENYEDI

KÖNYVNYOMDA és PAPIRÁRUGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon-szám: 5. és 6.

Rendkívül gazdag és modern felszerelésénél fogva képes minden hason-nemű vállalattal versenyezni úgy a munkák olcsó árai, mint azok izléses kiállít-ása tekintetében.

Észsava: Csekély haszon mellett nagy forgalom.

A „Közérdek” egyike a környék legelterjedtebb lap-jainak s mint ilyen, **hirdetések közlésére kiválóan alkalmas.**

Egyuttal úgy városunk, mint a vidék t. **kereskedőinek** és **iparosainak** becses figyelmébe ajánljuk a cégünk kiadásában megjelenő

LÖCSEI-féle NAPTÁRT,

melynek hirdetései — tekintettel arra, hogy ez egyike a legrégebb és legolva-sottabb naptáraknak — mindig biztos eredménnyel járnak. A hirdetések-re vonatkozó megrendeléseket az 1898-iki évfolyamra kérjük **aug. 25-ig** cégünk üzleti irodájába beküldeni.